

Postizborna Bosna i Hercegovina

*Vesna Ivanović**

*Mi se rađamo ne da putujemo po tuđim zemljama,
nego da ostanemo u svojoj Bosni
gde znamo ljude i pesme.*

Ivo Andrić

Sažetak

U radu se razmatraju rezultati izbora u Bosni i Hercegovini održani 12. listopada 2014. godine na razini Bosne i Hercegovine, na razini Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske. Izdvojena su zapažanja s područja BiH i bliskog susjedstva, kao i najnovija inicijativa ministara vanjskih poslova Njemačke i Velike Britanije te izvještaj visokog predstavnika za BiH. Navedeno je da se rješenje nalazi u samom društvu i provođenju zajedničkog interesa svih naroda u BiH.

Ključne riječi: izbori, Bosna i Hercegovina, Federacija BiH, Republika Srpska

Glasanje na općim izborima u Bosni i Hercegovini održano je 12. listopada, a Centralna izborna komisija BiH u zakonskom roku objavila je rezultate glasanja.¹

Za neupućene, složenost političkog sustava BiH može se lakše sagledati kroz praeenje rezultata i opredjeljenja birača. Izborni zakon² odlikuje kompleksnost samoga političkog uređenja BiH. U Predsjedništvo BiH biraju se tri člana, i to s teritorija Federacije BiH, „jednog Bošnjaka i jednog Hrvata“, tako da birači mogu glasati ili za Bošnjaka ili za Hrvata, ali ne za oba kandidata. Bošnjacki ili hrvatski kandidat koji dobije najveći broj glasova među kandidatima iz istoga konstitutivnog naroda izabran je za člana Predsjedništva BiH. Za člana Predsjedništva BiH koji se bira s teritorija Republike

* dr. sc. Vesna Ivanović, viši predavač na Veleučilištu Velika Gorica, e-mail: vesnaivanovic62@yahoo.com

1 Centralna izborna komisija BiH, „Utvrđeni rezultati Općih izbora 2014.“, 27. 10. 2014. godine <http://www.izbori.ba/Utvrđeni2014/Finalni/PredsjednistvoBiH/Default.aspx>

2 Izborni zakon BiH: http://ti-bih.org/wp-content/uploads/2011/04/izborni_zakon_bih.pdf

Srpske („jednog Srbina“, kako se navodi u Izbornom zakonu BiH) izabran je kandidat koji dobije najveći broj glasova. Predsjedavajući Predsjedništva BiH mijenja se svakih osam mjeseci prema načelu rotacije između članova Predsjedništva BiH. U Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH biraju se 42 državna zastupnika, i to 28 iz Federacije BiH, koji se biraju na teritoriju Federacije BiH, i 14 iz Republike Srpske, koji se biraju na teritoriju Republike Srpske. U Predstavnički dom Federacije BiH bira se 98 federalnih zastupnika na teritoriju Federacije BiH, a u deset kantonalnih skupština bira se 289 kantonalnih zastupnika. U Republici Srpskoj biraju se predsjednik i dva potpredsjednika, a u Narodnoj skupštini RS biraju se 83 narodna poslanika. Od 42 zastupnika u Parlamentarnoj skupštini BiH 28 mandata iz Federacije je BiH, od kojih je 21 direktni, a sedam kompenzacijskih mandata; u Parlamentu Federacije BiH od 98 mandata 78 je direktnih, a 25 kompenzacijskih mandata, dok su u Narodnoj skupštini RS od 83 mandata 63 direktna, a 20 kompenzacijskih. Kao što se može uočiti, od 42 državna zastupnika dvije trećine dolazi iz Federacije BiH, a jedna trećina iz Republike Srpske, dok je broj federalnih zastupnika za 15 veći od broja narodnih poslanika u RS jer se zastupnici biraju prema formuli proporcionalne zastupljenosti. Od ukupno 518 mandata, više od polovine čine zastupnici kantonalnih skupština u Federaciji BiH.

Prema rezultatima glasanja općih izbora održanih 2014. godine, članovi Predsjedništva BiH jesu: Dragan Čović, kandidat Hrvatske demokratske zajednice BiH, Bakir Izetbegović, kandidat Stranke demokratske akcije, te Mladen Ivanić, kandidat Saveza za promjene. Najveći broj glasova među hrvatskim kandidatima dobio je Dragan Čović sa 128 053 glasa (52,204 posto); među bošnjačkim kandidatima najveći broj glasova dobio je Bakir Izetbegović s 247 235 glasova (32,867 posto), a među srpskim kandidatima najveći broj glasova dobio je Mladen Ivanić s 318 196 glasova (48,714 posto).

Prema broju glasova za hrvatskoga člana Predsjedništva BiH iza Dragana Čovića slijedili su: Martin Raguž (HDZ 1990 HDZ) s 94 695 glasova, Živko Budimir (Stranka pravde i povjerenja) s 15 368 glasova i Anto Popović (Demokratska fronta – Željko Komšić) sa 7 179 glasova. Usporedbom rezultata općih izbora održanih 2010. godine hrvatski član Predsjedništva BiH Željko Komšić (SDP BiH) osvojio je 60,61 posto glasova i time uvjerljivo bio ispred Borjane Krišto (HDZ BiH), koja je osvojila 19,74 posto glasova, Martina Raguža (Hrvatska koalicija HDZ-a 1990 i HSP-a BiH) s 10,84 posto glasova i Jerka Ivankovića-Lijanovića (Narodna stranka „Radom za boljitak“) s 8,16 posto osvojenih glasova. Prema rezultatima općih izbora održanih 2014. godine, hrvatski kandidat za člana Predsjedništva BiH Dragan Čović dobio je 52 posto glasova, tako da je prema broju glasova nadmašio ostale kandidate. Samo ovaj podatak dovoljno govori o ozbiljnosti poduzetih koraka koje je HDZ primijenio u pripremama za nedavno održane izbore za hrvatskoga člana Predsjedništva BiH. U svakom slučaju, izbjegli su mogućnost da veliku većinu glasova na teritoriju Federacije BiH osvoji član druge stranke koji je hrvatske nacionalne pripadnosti.

Za bošnjačkog člana Predsjedništva BiH iza Bakira Izetbegovića slijedili su: Fahrudin Radončić (Stranka za bolju budućnost – SBB) s 201 454 glasa, Emir Suljagić (Demokratska fronta – Željko Komšić) sa 114 334 glasa, Bakir Hadžiomerović (SDP BiH) sa 75 369 glasova, Safet Halilović (BPS) sa 66 230 glasova, Mustafa Cerić s 33 882 glasa, Džebair Bajramović (Stranka dijaspore BiH) s 5 041 glasom, Mirsad Kebo s 3 893 glasa, Halil Tuzlić s 3 162 glasa i Adil Žigić s 1 637 glasova. Usporedbom rezultata općih izbora održanih 2010. godine za bošnjačkog člana Predsjedništva izabran je Bakir Izetbegović s 34,86 posto glasova od ukupno 1 023 150 važećih glasova. Slijedili su Fahrudin Radončić (SBB) s 30,49 posto glasova, Haris Silajdžić (Stranka za BiH) s 25,10 posto glasova te Ibrahim Đedović (Demokratska narodna zajednica – DNZ BiH) s 2,86 posto glasova. Vidi se kako je razlika između prvog i drugog kandidata za bošnjačkog člana Predsjedništva BiH, koja je 2010. godine iznosila 4,37 posto, povećana 2014. godine na 6,1 posto u korist Izetbegovića. No unatoč tomu, uvjerljivo najveća rasutost glasova za člana Predsjedništva BiH zabilježena je upravo kod bošnjačkih kandidata. Čak pet kandidata koji prema broju glasova slijede iza Bakira Izetbegovića zajedno imaju gotovo dvostruko više glasova od kandidata s najvećim brojem glasova.

Za srpskoga člana Predsjedništva BiH iza Mladena Ivanića prema broju glasova slijedili su: Željka Cvijanović (SNSD-DNS-SP) s 310 658 glasova i Goran Zmijanac (Stranka pravedne politike) s 24 334 glasa. Srpski kandidat za člana Predsjedništva BiH Mladen Ivanić odnio je pobjedu sa svega 7 538 glasova ispred Željke Cvijanović. Prema rezultatima općih izbora održanih 2010. godine, za srpskoga člana Predsjedništva BiH pobjedu je odnio Nebojša Radmanović (SNSD-SP) s 48,92 posto glasova, ispred Mladena Ivanića (Koalicija „Zajedno za Srpsku“) s 47,31 posto glasova. Tako je Nebojša Radmanović za samo 1,61 posto glasova odnio pobjedu za srpskoga člana Predsjedništva BiH pred Mladenom Ivanićem. Svakako je zanimljivo uočiti zastupljenost glasova koje je imao Mladen Ivanić. Prema rezultatima općih izbora iz 2010. godine, Mladen Ivanić osvojio je 47,31 posto glasova, a prema rezultatima općih izbora iz 2014. godine, osvojio je 48,71 posto glasova. Značajna glasačka zaokruženost s blagim povećanjem glasova pokazuje upornost kandidata, ali i njegovu prihvaćenost od strane znatnog dijela birača. Osim toga, prema broju glasova na nedavno održanim izborima, prva dva srpska kandidata (oba s više od 310 000 glasova) pokazuju izraženu koncentraciju glasova između dvije opcije koje predstavljaju Savez za promjene i SNSD-DNS-SP. Samo na temelju ovih pokazatelja može se naslutiti da slijedi zanimljivo političko razdoblje u Bosni i Hercegovini.

Zastupnički (predstavnički) dom Parlamentarne skupštine BiH najviše je tijelo zakonodavne vlasti u BiH. Sastoji se od 42 zastupnika, od kojih je 28 s teritorija Federacije BiH, a 14 zastupnika s teritorija Republike Srpske. Od 28 zastupnika iz Federacije BiH, iz višečlanih izbornih jedinica bira se 21 zastupnik prema formuli proporcionalne za-

stupljenosti, a sedam su kompenzacijski mandati. Iz pet višečlanih izbornih jedinica za Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH s teritorija Federacije BiH 21 mandat raspodjeljuje se na način da se *Izborna jedinica 1* sastoji od *Kantona 1* (Unsko-sanski) i *Kantona 10* (Livanjski), gdje se biraju tri člana; *Izborna jedinica 2* sastoji se od *Kantona 7* (Hercegovačko-neretvanski) i *Kantona 8* (Zapadnohercegovački), gdje se biraju tri člana; *Izborna jedinica 3* sastoji se od *Kantona 5* (Bosansko-podrinjski) i *Kantona 9* (Kanton Sarajevo), gdje se biraju četiri člana; *Izborna jedinica 4* sastoji se od *Kantona 4* (Zeničko-dobojski) i *Kantona 6* (Srednjobosanski), gdje se bira šest članova; te *Izborna jedinica 5* sastoji se od *Kantona 2* (Posavski) i *Kantona 3* (Tuzlanski) i Distrikta Brčko, gdje se bira pet članova.

Prema broju glasova za Parlamentarnu skupštinu BiH s 274 057 glasova (27,87 posto) SDA je osvojila devet mandata. Slijedi Demokratska fronta – Željko Komšić s 5,33 posto glasova i pet mandata, SBB – F. Radončić s 14,44 posto glasova i četiri mandata, HDZ BiH, HSS, HKDU BiH, HSP dr. A. Starčević, HSP Herceg Bosne s 12,15 posto glasova i četiri mandata, SDP (Socijaldemokratska partija) s 9,45 posto glasova i tri mandata, HDZ 1990 HDZ s 4,08 posto glasova i jednim mandatom, BPS (Bosanskohercegovačka patriotska stranka – Sefer Halilović) s 3,65 posto glasova i jednim mandatom te A-SDA – Stranka demokratske aktivnosti – s 2,25 posto glasova i jednim mandatom. Prema rezultatima glasanja, od ukupno 983 305 važećih glasova, SDA ima jednu trećinu svih glasova iz Federacije BiH. Za razliku od glasanja za bošnjačkoga člana Predsjedništva, gdje je drugu poziciju zauzeo Fahrudin Radončić – SBB, za Parlamentarnu skupštinu BiH na trećem je mjestu SBB, iza Demokratske fronte Željka Komšića, koji je drugi s pet mandata, a čiji je kandidat za bošnjačkoga člana Predsjedništva prema broju glasova bio na trećem mjestu. Pozicije tih dviju stranaka, koje se prema dobitvenim glasovima razlikuju u finesama, indikator su prilično zbijenih redova koji ne ostavljaju dojam vitalnosti, a ni previše prostora za nešto drugo osim za nadmetanje za prvo mjesto i rad na doglednoj možebitnoj smjeni SDA. Koalicija hrvatskih stranaka osvojila je četiri mandata, a HDZ 1990 jedan mandat. Po jedan mandat osvojili su BPS i A-SDA. Može se očekivati da će se u Parlamentarnoj skupštini BiH, usprkos nadmoćnoj pobjedi SDA, pojaviti određene neugodnosti upravo od strane stranaka koje su joj bliske u zastupanju probošnjačke politike, tako da će se u ovom dijelu podjednako moći sagledavati politička doraslost i pozvanost za rješavanje napetih prilika koje bi se mogle iskazati kroz unutarnji nemir i nezadovoljstvo unutar stranačkih redova. Naime, sagledavajući rezultate izbora iz 2002. godine, 2006. godine, 2010. godine³ te ove nedavno provedene, zapaža se određeni kontinuitet SDA koja je 2002. godine imala 10 mandata, 2006. godine devet mandata, 2010. godine sedam mandata te 2014. godine devet mandata. SBB BiH – Fahrudin Radončić na izborima iz 2010. godine i 2014. godine osvaja

3 Opći izbori iz 2010. *Tematski bilten TB 11*, Statistika općih izbora, Sarajevo, ožujak 2011.

po četiri mandata, a Demokratska fronta – Željko Komšić 2014. godine pet mandata. Vidna kolebanja bilježi SDP BiH koji 2002. godine osvaja tri mandata, 2006. godine pet mandata, 2010. godine osam mandata, a da bi na posljednjim izborima osvojio tri mandata. Usporedimo li dobivene mandate iz četiri provedena izborna procesa, ne bi bilo iznenađujuće da SDA, kao stranka s najviše osvojenih mandata, za svoju uzdanicu uzme Demokratsku frontu – Željko Komšić procijeni li da takva opcija predstavlja manju nevolju za nastavak ustrajnog, neometanog vladanja i držanja poželjnog razmaka prema SBB-u Fahrudina Radončića. Što se tiče konvencionalnosti koju je SDP BiH pokazao, to nije ništa drugo do izrazit primjer apatičnosti i nesnalazjenja u političkom okruženju, tako da se može očekivati da će ta stranka morati dobrano poraditi na svojem programu i njegovu zastupanju, naravno ukoliko bude htjela i dalje biti uključena u kreiranje politike u Bosni i Hercegovini. Nije isključeno da bi je neki novi savezi u doglednoj budućnosti mogli učiniti životnom strankom i dati novi smisao socijalnom programu i njegovoj provedbi.

S teritorija Republike Srpske 14 zastupnika ulazi u Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH. Devet od 14 zastupnika bira se iz višečlanih izbornih jedinica prema formuli proporcionalne zastupljenosti, a pet zastupnika kompenzacijski su mandati izabranih s teritorija Republike Srpske kao cjeline. Devet mandata iz tri višečlane izborne jedinice za Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH raspodjeljuje se na način da se u *Izornoj jedinici 1* biraju tri zastupnika, u *Izornoj jedinici 2* također tri zastupnika te u *Izornoj jedinici 3* tri zastupnika. Izbornu jedinicu 1 čine sljedeće općine: Bosanska Krupa/Krupa na Uni, Bosanski Novi/Novi Grad, Bosanska Dubica/Kozarska Dubica, Prijedor, Bosanska Gradiška/Gradiška, Laktaši, Srbac, Prnjavor, Bosanski Petrovac/Petrovac, Sanski Most/Srpski Sanski Most, Banja Luka, Čelinac, Drvar/Srpski Drvar, Ključ/Ribnik, Mrkonjić Grad, Jajce/Jezero, Skender Vakuf/Kneževo, Kotor Varoš, Šipovo, Kupres/Srpski Kupres i Kostajnica. Izbornu jedinicu 2 čine ove općine: Derventa, Bosanski Brod/Srpski Brod, Odžak/Vukosavlje, Bosanski Šamac/Šamac, Orašje/Srpsko Orašje, Modriča, Gradačac/Pelagićevo, Bijeljina, Doboj, Gračanica/Petrovo, Lopare, Ugljevik i Teslić te Distrikt Brčko. Izbornu jedinicu 3 čine općine Kalesija/Osmaci, Zvornik, Šekovići, Vlasenica, Bratunac, Srebrenica, Sokolac, Han Pijesak, Ilidža/Srpska Ilidža, Stari Grad Sarajevo/Srpski Stari Grad, Novo Sarajevo/Srpsko Novo Sarajevo, Trnovo (RS), Pale (RS), Rogatica, Višegrad, Mostar/Srpski Mostar, Nevesinje, Kalinovik, Gacko, Foča/Srbinje, Goražde/Srpsko Goražde, Čajniče, Rudo, Stolac/Berkovići, Ljubinje, Bileća, Trebinje i Milići.

Kao što već naveli, od 42 zastupnika za Parlamentarnu skupštinu BiH iz Republike Srpske dolazi 14 zastupnika. Prema broju glasova u RS Savez nezavisnih socijaldemokrata (SNSD) – Milorad Dodik s 249 314 glasova (38,46 posto) osvojio je šest mandata, SDS – Srpska demokratska stranka 32,64 posto glasova i pet mandata,

PNP-NDP osvojio je 7,76 posto glasova i jedan mandat, DNS (Demokratski narodni savez) i NS-SRS osvajaju 5,72 posto i jedan mandat, a SDA 4,88 posto glasova i jedan mandat. Prema rezultatima glasanja, iznenađenja nije bilo. Pobjeda SNSD-a – Milorad Dodik nije bila toliko uvjerljiva kao što se očekivalo, no unatoč tomu ova stranka i dalje pokazuje prepoznatljivost i ustrajnost na političkoj sceni. Usporedbom rezultata izbora održanih 2010. godine, stranka SNSD – Milorad Dodik osvojila je 43,30 posto glasova i osam mandata, SDS – Srpska demokratska stranka osvojila je 22,10 posto glasova i četiri mandata, PDP – Partija demokratskog progresa osvojila je 6,45 posto glasova i jedan mandat, DNS – Demokratski narodni savez osvojio je 4,59 posto glasova i jedan mandat, SDP BiH osvojio je 2,98 posto glasova te SDA 2,64 posto glasova. Očigledno je da su glasači drugoplasirane stranke na ovim izborima ojačali svoju poziciju na račun SNSD-a – Milorad Dodik, čime su potvrdili svoju postojanost. Isto tako, uočava se da je SNSD – Milorad Dodik u Parlamentu BiH s osam mandata osvojenih 2010. godine pao na šest mandata na posljednjim izborima, dok je SDS blago povećao vodstvo s četiri osvojena mandata 2010. godine na pet osvojenih mandata 2014. godine. Bitno je navesti da, kad se jedan mandat SDA iz RS doda devet osvojenih mandata u Federaciji BiH, SDA ima uvjerljivo najveći broj mandata u Parlamentarnoj skupštini BiH.

Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH sastoji se od 98 zastupnika za koje glasaju birači na teritoriju Federacije BiH. Određeni broj zastupnika bira se iz višečlanih izbornih jedinica prema formuli proporcionalne zastupljenosti. Kompenzacijski mandati dodjeljuju se s teritorija Federacije BiH kao cjeline. Prema Izbornom zakonu BiH, od 98 mandata za Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH između 23 i 27 posto kompenzacijski su mandati, dok se preostali mandati raspodjeljuju u višečlanim izbornim jedinicama. Najmanji je broj višečlanih izbornih jedinica deset. Najmanji je broj članova višečlanih izbornih jedinica tri, a najveći broj članova 15. Izdvojeno je da će Distrikt Brčko biti uključen u jednu od višečlanih izbornih jedinica.

Prema rezultatima glasanja za Zastupnički dom Parlamenta Federacije BiH najveći broj mandata – 29 – osvojila je SDA s 275 728 glasova (27,79 posto). Slijedi SBB – F. Radončić s 14,71 posto i 16 osvojenih mandata, Demokratska fronta – Ž. Komšić s 12,90 posto i 14 mandata, HDZ BiH, HSS, HKDU BiH, HSP dr. A. Starčević, HSP Herceg-Bosna s 11,93 posto i 13 mandata, SDP BiH s 10,14 posto i 11 mandata, HDZ 1990 HDZ s 4,04 posto i četiri mandata, BPS – Sefer Halilović s 3,72 posto i četiri mandata te Stranka za BiH s 3,30 posto i tri mandata. Prema rezultatima glasanja iz 2010. godine najveći broj mandata – 28 – osvojio je SDP s 24,53 posto glasova. Slijedila je SDA s 23 mandata i 20,22 posto glasova, SBB s 13 mandata i 11,89 posto glasova, HDZ BiH s 12 mandata i 10,64 posto glasova, Stranka za BiH s devet mandata i 7,63 posto glasova, Narodna stranka „Radom za boljitak“ s pet mandata i 4,72 posto glasova, Hrvatska koalicija HDZ 1990 s pet mandata i 4,68 posto glasova te po jedan mandat A-SDA, DNZ

BiH i SNSD. Primjetna je zamjena pozicija SDA i SDP-a prema broju osvojenih mandata. Na nedavno održanim izborima SDA je uspjela povećati broj osvojenih mandata s 23 iz 2010. godine na 29, dok je SDP s 28 mandata osvojenih 2010. godine uspio pasti na 11 nedavno osvojenih mandata. SBB s 13 osvojenih mandata iz 2010. godine povećava broj osvojenih mandata na 16. Što se HDZ-a tiče, razlika od jednog mandata više na nedavno održanim izborima, a za HDZ 1990 od jednog mandata manje, pokazuje postojanost glasačkoga tijela. Osim osjetnog izbornog neuspjeha SDP-a, svakako je zanimljiv dolazak Demokratske fronte – Ž. Komšić s 14 mandata, kao i gubitak mandata SNSD-a.

Rezultati izbora za zastupnike kantonalnih skupština u Federaciji BiH pokazuju vodstvo SDA. Tako je u Unsko-sanskom kantonu (30 zastupnika) SDA osvojila 11 mandata, A-SDA-KSP „Zajedno za USK“ pet mandata, Demokratska fronta Ž. Komšića četiri mandata, SDP četiri mandata, SBB tri mandata, Laburistička stranka BiH dva mandata i Zajedno za promjene (SPP-DNZ-SP) jedan mandat. U Posavskom kantonu (21 zastupnik) HDZ je osvojio sedam mandata, HDZ 1990 sedam mandata, SDA tri mandata, a po jedan mandat Posavska stranka, HSP BiH-DSI, SBB i SDP. U Tuzlanskom kantonu (35 zastupnika) SDA je osvojila 13 mandata, SDP šest mandata, SBB šest mandata, Demokratska fronta Ž. Komšića četiri mandata, Stranka za BiH tri mandata, a po dva mandata Narodna stranka „Radom za boljitak“ i BPS – Sefer Halilović. U Zeničko-dobojskom kantonu (35 zastupnika) SDA je osvojila 11 mandata, SBB osam mandata, Demokratska fronta Ž. Komšića pet mandata, SDP četiri mandata, po dva mandata HDZ, A-SDA i Stranka za BiH i jedan mandat BPS. U Bosansko-podrinjskom kantonu (25 zastupnika) SDA je osvojila šest mandata, SBB pet mandata, po dva mandata Stranka za BiH, SDP, Demokratska fronta Ž. Komšića, Stranka za bolje Goražde i BPS, a po jedan mandat Novi pokret BiH, Stranka dijaspore BiH, Liberalna stranka i A-SDA. U Srednjobosanskom kantonu (30 zastupnika) SDA i HDZ osvojili su po osam mandata, SBB i SDP po četiri mandata, Demokratska fronta Ž. Komšića tri mandata, HDZ 1990 dva mandata i HSP BiH-HSS Stjepana Radića jedan mandat. U Hercegovačko-neretvanskom kantonu (30 zastupnika) HDZ je osvojio 11 mandata, SDA sedam mandata, po tri mandata HDZ 1990, SBB i SDP, Demokratska fronta Ž. Komšića dva mandata i BPS jedan mandat. U Zapadnohercegovačkom kantonu (23 zastupnika) HDZ je osvojio 14 mandata, HDZ 1990 četiri mandata, HSP BiH-DSI dva mandata, a po jedan mandat Narodna stranka „Radom za boljitak“, HSP dr. A. Starčević BiH i Hrvatski savez HKDU – Hrast. U Kantonu Sarajevo (35 zastupnika) SDA je osvojila 10 mandata, Demokratska fronta Ž. Komšića i SBB po sedam mandata, SDP četiri mandata, Naša stranka tri mandata, BPS – Sefer Halilović i BOSS – Bosanska stranka Mirnes Ajanović po dva mandata. U Livanjskom kantonu (25 zastupnika) HDZ je osvojio devet mandata, HDZ 1990 četiri mandata, SNSD – Milorad Dodik tri

mandata, Hrvatska nezavisna lista – HNL dva mandata, SDA dva mandata, po dva mandata Narodna stranka „Radom za boljitak“ i Pravaško seljački savez (HSP BiH-SSS Stjepana Radića) te SDP jedan mandat. Napomene radi, kantonalna zakonodavna tijela biraju 58 zastupnika u Dom naroda, i to 17 iz reda bošnjačkog, 17 iz reda srpskog, 17 iz reda hrvatskog naroda i sedam iz reda ostalih.⁴

Već sada može se reći da zanimanje izaziva formiranje vlasti u Bosansko-podrinjskom kantonu i Kantonu Sarajevo. Promatrajući kandidacijske liste i nacionalnu zastupljenost u Bosansko-podrinjskom kantonu od ukupno 25 zastupnika, Bošnjaka je 19, dva su Hrvata, jedan Srbin i tri ostala. U Kantonu Sarajevo od ukupno 35 zastupnika Bošnjaka je 24, Hrvata su dva, Srbina tri i ostalih šest. Osim mogućih stranačkih koalicija, svakako je zanimljiva kategorija „ostalih“. Kako izdvaja analitičar Nenad Kecmanović u tekstu „Neki novi ‘Srbi’ u Sarajevu“,⁵ Haris Pleho i Rasim Smajić izabrani su u Skupštinu Kantona Sarajevo kao predstavnici srpskog naroda, i s obzirom na deficit Srba u Federaciji BiH, automatski će biti delegirani i u Dom naroda Skupštine BiH. Kecmanović navodi da je ključ svih slučajeva („Pleho-Smajić“, „Komšić“) izborna baza, koja je u nacionalno duboko podijeljenim društvima kao što je BiH nacionalno strukturirana. Upečatljivo je to što su se Bošnjaci Pleho i Smajić izjasnili kao Srbi, a izabrali su ih Bošnjaci. Ova kombinacija s nacionalnim izjašnjavanjem posve zadovoljava formu koja se traži kod prilaganja kandidacijskih formulara i zastupljenosti u Skupštini sarajevskoga kantona. No bit je toga izjašnjavanja ponajviše u vjerno prikazanoj izvedbi za koju se ispunio traženi proces. Kako prema papirima sve „štima“, Haris i Rasim mogu još godinama poslije prepričavati ovu pustolovinu jer su pokazali zavidnu razinu spretnosti koja je usmjerena prema plaći od 5 000 KM mjesečno. Kecmanović kaže

4 Kako se u Izbornom zakonu BiH navodi, broj zastupnika (delegata) iz svakog konstitutivnog naroda i iz reda ostalih koji se biraju u Dom naroda iz zakonodavnog tijela svakog kantona proporcionalan je broju stanovnika kantona prema posljednjem popisu. Za svaki kanton, broj stanovnika svakog konstitutivnog naroda i ostalih dijeli se brojkama 1, 3, 5, 7 itd., sve dok je to potrebno za raspodjelu. Brojevi koji se dobiju kao rezultat dijeljenja predstavljaju količnike svakog konstitutivnog naroda i ostalih u svakom kantonu. Svi količnici konstitutivnih naroda redaju se zasebno prema veličini tako da se najveći količnik svakog konstitutivnog naroda i naroda iz reda ostalih stavlja na prvo mjesto. Svakom konstitutivnom narodu daju se tri mjesta u svakom kantonu. Najveći količnik za svaki konstitutivni narod u svakom kantonu briše se s liste količnika tog konstitutivnog naroda. Preostala mjesta daju se konstitutivnim narodima i ostalima, jedno po jedno, od najvećeg prema najmanjem – prema preostalim količnicima na listi.

5 NSPM, 5. 11. 2014. Kecmanović kaže da se ova bošnjačka nacionalistička podvala komentira kao problem etničkog elementa u izbornom sustavu. „Upravo je zakonodavstvo svojom fleksibilnošću omogućilo da svatko svoju političku karijeru gradi na osnovu nacionalnog deklarisanja. To će biti još jedan dokaz o apsurdnosti ustavnog uređenja i principa etničke demokratije.“ Podsjeća da je na prvim višestranačkim izborima SDA na sedmo mjesto, predviđeno za predstavnike manjina (danas bi rekli za Sejdića i Fincija), kandidirala Ejuba Ganića kao Jugoslavena, te navodi da „Jevrejin“ Ivica Čeršnješ, kojeg je kandidirao SDS, nije imao nikakvih izgleda budući da je najbrojniji birački korpus u Ejubu prepoznao svoga Jugoslavena.

da Plehin i Smajićev prekršaj nije ustavan ni zakonski, nego „samo“ moralan i politički. To je, kako izdvaja, taj nadaleko čuveni „sarajevski duh“. Smatramo da su ovim anegdotskim izjašnjavanjem u cjelini pokazana ogoljenost pravila i apsurdnost odredbi prema kojima je nacionalna pripadnost stavljena ispred struke i ljudskosti. Nije važno što znaš, koje sposobnosti imaš, koliko si cijenjen u krugovima dobrih poznavatelja struke, koliko znanja i predanosti ulažeš u posao koji nije za osobnu korist, već je bitno zadovoljiti formu nacionalnog izjašnjavanja. Tako apostrofirani izbori samo su jedan od oblika popisa stanovništva, neizravno usmjereni prema gubitku pokretljivosti društva u cjelini. Stoga je izvedeni kandidacijski „dribling“ Pleho-Smajić na najbolji način glasačkoj areni pokazao da su prave vrijednosti posve zanemarene.

Rezultati glasanja za predsjednika Republike Srpske i potpredsjednike Republike Srpske pokazuju: Milorad Dodik – SNSD-DNS-SP osvojio je 302 573 glasa (45,216 posto), Ognjen Tadić – Savez za promjene 295 685 glasova (44,186 posto), Ramiz Salčić – Domovina osvojio je 24 950 glasova (3,728 posto) i Josip Jerković (koalicije hrvatskih stranaka) 6 562 glasa (0,98 posto). Prema rezultatima glasanja, Milorad Dodik predsjednik je Republike Srpske u narednom četverogodišnjem razdoblju. Na mjesto potpredsjednika iz bošnjačkog naroda izabran je Ramiz Salčić, a potpredsjednika iz hrvatskog naroda Josip Jerković.

Narodna skupština Republike Srpske sastoji se od 83 narodna poslanika (zastupnika), koje biraju glasači registrirani za glasanje u Republici Srpskoj. Određeni broj poslanika bira se iz višečlanih izbornih jedinica prema formuli proporcionalne zastupljenosti, a kompenzacijski mandati dodjeljuju se s teritorija Republike Srpske kao cjeline. Prema Izbornom zakonu BiH, Narodna skupština Republike Srpske utvrđuje broj mandata, granice višečlanih izbornih jedinica i broj kompenzacijskih mandata. Navedeno je da će najmanje četiri člana svakog konstitutivnog naroda biti zastupljena u Narodnoj skupštini Republike Srpske. Od 83 mandata za Narodnu skupštinu Republike Srpske između 23 i 27 posto kompenzacijski su mandati, dok se preostali mandati raspodjeljuju u višečlanim izbornim jedinicama. Propisano je da će se utvrditi najmanje šest višečlanih izbornih jedinica. Višečlana izborna jedinica ima najmanje četiri, a najviše 15 zastupnika. Distrikt Brčko bit će uključen u jednu od višečlanih izbornih jedinica.⁶

Narodna skupština Republike Srpske najviše je tijelo zakonodavne vlasti u Republici Srpskoj. Od ukupno 662 562 važeća glasa, najveći broj mandata u Narodnoj skupštini Republike Srpske osvojio je SNSD – M. Dodik s 213 645 glasova (32,24 posto) i 29

6 Broj mandata za izbornu jedinicu utvrđuje se na način da se broj registriranih birača za Republiku Srpsku, koji je utvrdila Izborna komisija Bosne i Hercegovine, dijeli ukupnim brojem mandata koji se dodjeljuju u izbornim jedinicama. Kako bi se utvrdio broj mandata koji pripada jednoj izbornoj jedinici, broj registriranih birača za tu izbornu jedinicu dijeli se količnikom koji je dobiven u prethodnoj podjeli. Mandati koji se ne mogu raspodijeliti na osnovi cijelih brojeva raspodjeljuju se po izbornim jedinicama na osnovi najvećeg decimalnog ostatka.

mandata; slijedi Srpska demokratska stranka – SDS (Penzioneri – PUP) Radikali – SRS RS sa 173 742 glasa (26,22posto) i 24 mandata; DNS – Demokratski narodni savez – NS – SRS sa 61 140 glasova (9,23posto) i osam mandata; PDP – Partija demokratskog progresa 7,37 posto i sedam mandata; Domovina 5,28posto i pet mandata; Narodni demokratski pokret 5,13 posto te Socijalistička partija 5,03 posto i pet mandata. Usporedbom podataka s prethodno održanih izbora iz 2010. godine, SNSD – M. Dodik osvojio je 38 posto glasova i 37 mandata, SDS 18,97 posto glasova i 18 mandata, PDP 7,55 posto glasova i sedam mandata, DNS 6,09 posto glasova i šest mandata, Socijalistička partija i Partija ujedinjenih penzionera 4,23 posto i četiri mandata, Demokratska partija – D. Čović 3,41 posto glasova i tri mandata, SDP 3,05 posto i tri mandata te SDA dva mandata, Srpska radikalna stranka jedan mandat i Narodna demokratska stranka dva mandata. Promatrajući rezultate glasanja iz 2010. godine i rezultate posljednjih općih izbora, uočljiv je pad mandata SNSD-a Milorada Dodika s 37 na 29 mandata i rast mandata SDS-a s 18 na 24 mandata. Iako je razlika između ove dvije stranke pet mandata, zasad nema govora o njihovom izjednačavanju jer je izvjesno da će SNSD – Milorad Dodik uspjeti formirati skupštinsku većinu. Što će se dalje događati sasvim sigurno ponajviše ovisi o samim stranačkim programima, vještini kandidata da privuku glasače koji nisu sudjelovali na izborima te posebno odgovornosti koju će pokazati prema glasačima, odnosno prema narodu, a ne unutar stranačkih struktura. Onaj tko to uspije ostvariti bit će istinski pobjednik ovih izbora.⁷

Sve u svemu, na nedavno održanim općim izborima u Bosni i Hercegovini stekli su se uvjeti za formiranje vlasti na novu BiH (Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH i Predsjedništvo BiH) na razini Federacije BiH (Zastupnički dom Federacije BiH i Kantonalne skupštine) te na razini Republike Srpske (Narodna skupština RS te predsjednik i potpredsjednici RS).

Promatrajući izdvojena zapažanja vezano za ove izbore, nameću se određena pitanja, primjerice je li HDZ BiH izabrao SNSD kao svog strateškog partnera te hoće li Čović odustati od Dodika i otvoriti neke nove i drugačije koalicijske opcije za razinu BiH („Šest postizbornih dilema“, *Al Jazeera*, 21. 10. 2014.); naglašava se dužina procesa brojanja glasova u Centralnoj izbornoj komisiji i navodi da nije shvatljivo da deset

⁷ Podsjetit ćemo da je trećim zasjedanjem AVNOJ-a započela s radom prva Narodna skupština BiH, da je Ustav SR BiH iz 1974. godine uveo kolektivno predsjedništvo s devet članova, a da su amandmanima iz 1989. godine na Ustav SR BiH otvorena vrata slobodnim višestranačkim izborima. Osnivanje nacionalnih stranaka u BiH uslijedilo je 1990. godine najavom Izetbegovića o osnivanju SDA u ožujku, osnivačkoj skupštini SDA u svibnju, osnivanju SDS-a u srpnju i HDZ-a u kolovozu iste godine. Na prvim višestranačkim izborima od 18. studenog 1990. godine uvjerljivu pobjedu ostvarila je koalicija nacionalnih stranaka. Najviše glasova među Bošnjacima na tim izborima osvojio je Fikret Abdić koji je mjesto u Predsjedništvu ustupio predsjedniku SDA. Ratna zbivanja u razdoblju od 1992. do 1995. godine ostavila su velike posljedice. Jedna je od njih ta da oko dva milijuna ljudi, odnosno više od polovine predratnih stanovnika BiH, više ne živi u svojim domovima.

dana od zatvaranja redovnih biračkih mjesta i dalje nedostaje 10 posto rezultata („CIK traži novo brojanje glasova na 12 mjesta“, *Agencije*, 21. 10. 2014.); ukazuje se na to da je SDP BiH na općim izborima izgubio dvije trećine biračkog tijela u odnosu na izbore iz 2010. godine („SDP raspravlja o izbornom porazu i ostavkama“, *Al Jazeera*, 20. 10. 2014.); navodi se da gotovo polovina stanovnika Brčkog nije mogla glasati („Polovina Brčaka bez prava glasa“, *Al Jazeera*, 21. 10. 2014.); izdvaja se da se pisac Abdulah Sidran preko *Dnevnog avaza* uključio u izbore u RS priželjkujući poraz Dodika i podržavajući Ognjena Tadića; razmatra se kako bi stranke opozicije uz pomoć bošnjačkih zastupnika mogle formirati skupštinsku većinu, a u tom slučaju Srpskom bi se upravljalo daljinskim upravljačem iz Sarajeva, čime bi bili oduševljeni u SAD-u i Europskoj uniji, a što bi pak otvorilo vrata procesu reintegracije BiH [„(Pred)izborna slagalica – ‘za’ ili ‘protiv’ Dodika“, 8. 10. 2014.]; izražava se nada da će međunarodni faktor u BiH prestatiti biti faktor nestabilnosti („Hoće li međunarodna zajednica u BiH priznati izborni poraz?“, 20. 10. 2014.); ukazuje se na otvaranja brojnih predstavništava RS po svijetu s ciljem promocije i zastupanja interesa RS te da je Dodik uspio steći povjerenje ruskog i izraelskog državnog vrha, kao i to da se SNSD uglavnom poistovjećuje s ličnosti Milorada Dodika, odnosno gleda kroz prizmu jedne ličnosti, a ne političke grupacije („Republika Srpska – dva dana kasnije“, 15. 10. 2014.). Ovo su samo neka od zapažanja s područja BiH i bliskog susjedstva.

Izdvajaju se i stavovi da rezultati izbora u BiH malo nude u pogledu mogućnosti poboljšanja ekonomske i političke situacije u državi; da će ova zemlja još dugo biti problem za EU, besmislene i rovovske borbe između rovovskih skupina, političke kaste; da je Dejtonski mirovni sporazum potpuno neprikladan za demokratski i ekonomski napredak zemlje; da je zemlja u formalno-pravnom smislu još uvijek protektorat EU-a, a u praksi se Bruxelles uporno drži što dalje od političkih događanja u ovoj podijeljenoj zemlji; da starim političkim strankama koje su pobijedile odgovaraju kaotično stanje i nered u kojem se i dalje mogu bezobzirno bogatiti; da su izbori pokazali da svojom demagoško-nacionalističkom retorikom mogu i dalje relativno jednostavno zadržati biračko tijelo; kao i to da mješavina problema frustracije, bijesa, razočaranja i siromaštva predstavlja veliku opasnost, zbog čega bi ova mala balkanska zemlja mogla postati veliki problem za EU („Izbori u BiH: Službeno potvrđena stagnacija“, *DW*, 13. 10. 2014.). Ministri vanjskih poslova Velike Britanije i Njemačke uputili su javnosti Bosne i Hercegovine pismo u kojem poručuju da će naredne četiri godine biti odlučujuće za budućnost Bosne i Hercegovine, za sve njezine narode. Naglašavaju važnost brzog formiranja vlade koja bi prioritetnim trebala odrediti rad na konkretnim reformama s ciljem stabilizacije ekonomije i stvaranja uvjeta za razvoj. Prije nekoliko dana održana je konferenciji u Berlinu, gdje je na stol stavljen novi prijedlog, osmišljen s ciljem obnove europske perspektive BiH, kao i s ciljem da pomogne pri fokusiranju djelovanja

novе administracije. Izdvaja se da Njemačka i Velika Britanija imaju pretpovijest snažnog angažiranja u BiH te kako oni žele da BiH uspije, da bude članica EU-a. Ukazuje se na to da je samo jedan put ka Europskoj uniji – put ka reformi koje će pomoći BiH da dostigne standard upravljanja i ekonomskog razvoja zemalja članica EU-a, a u vezi s tim predlažu da EU od izabраниh političara zatraži da se pismenom izjavom obvežu na provođenje institucionalnih reformi na svim razinama države i prihvaćanje obveze da će s EU-om dogovoriti mapu puta za sveobuhvatni plan reformi, na osnovi kojeg će BiH napredovati na putu prema EU. Zauzvrat će se od EU-a tražiti da na snagu stupi Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, kao i prijeko potrebne financijske investicije koje ga prate. Ako se taj inicijalni plan reformi primijeni u potpunosti, onda bi Njemačka i Ujedinjeno Kraljevstvo podržali podnošenje aplikacije za članstvo u EU. Ministri vanjskih poslova ovih dviju zemalja navode želju da demokratski sustav BiH bude efikasan, da zemlja bude nezavisna i jaka, da nova vlada preuzme vodstvo, a oni će biti velikodušni u pružanju podrške onima koji odluče krenuti ka boljoj budućnosti. Pismo završava uvjerenjem da još uvijek ima vremena da se BiH promijeni i da postane integralni dio Europe, da svojim građanima, bez obzira na njihovu stranačku pripadnost, ponudi dobro upravljanje, pravdu, sigurnost i prosperitet te zaključuje da je „vrijeme da se počne s radom“ („Ekskluzivno: Britansko-njemačka inicijativa u Aspenu“, *Politika*, 6. 11. 2014). U redovnom izvještaju glavnom tajniku Ujedinjenih naroda za razdoblje od 21. travnja do 21. listopada 2014. godine (u skladu s mandatom prema Dejtonskom sporazumu), visoki predstavnik za BiH upozorio je da je silazna putanja kojom se kreće BiH nažalost nastavljena, da su najveći problemi uzrokovani opstrukcijom i neefikasnošću na različitim razinama vlasti te da su socijalne i ekonomske poteškoće dodatno zamršene zbog katastrofalnih posljedica proljetnih poplava koje su rezultirale štetama u iznosu većem od dvije milijarde eura. Visoki predstavnik naglasio je da je za rješavanje te situacije „potrebno odlučno prestati s dosadašnjom praksom i početi s novim načinom vođenja politike“. Usto je navedeno da ozbiljne probleme predstavljaju „neuspjeh vlasti da uspješno reagiraju na poplave, neprekidna osporavanja Daytonskog sporazuma i antidemokratska izborna retorika“. Izdvojeno je da je od vitalnog značaja stalna prisutnost vojne misije EU-a u BiH s izvršnim mandatom jer to omogućuje OHR-u i drugim agencijama da vrše svoj mandat te ulijeva značajnu dozu povjerenja građanima BiH u svakom dijelu zemlje. O situaciji u BiH visoki predstavnik upoznat će članove Vijeća sigurnosti UN-a 11. studenoga 2014. godine („Inzko u izvještaju Ban Ki-moonu: BiH i dalje suočena s ozbiljnim problemima“, *Oslobođenje*, 6. 11. 2014.). Ovdje svakako valja podsjetiti i na to da ruskim sprečavanjem od 2010. godine izvještaji visokog predstavnika u BiH nisu usvojeni ni u Vijeću za implementaciju mira u BiH ni u Vijeću sigurnosti UN-a.

Iz navedenog izbora razmatranja i stavova vezanih uz izbore u BiH može se vidjeti tematska osjetljivost i slojevitost, redovan pratitelj raznih poimanja, od međunarodne do domaće scene. Dakako da su raznoliki i brojni i interesi i zastupanja, no ključno je pitanje to što o svemu ovome misle oni na koje se to i odnosi – sami stanovnici Bosne i Hercegovine, neovisno o tome žive li u Federaciji BiH, Republici Srpskoj ili Distriktu Brčko. Sljedeće je pitanje koliko smo svi mi kao pojedinci s područja novonastalih država bivše Jugoslavije naučili iz zbivanja tijekom proteke 23 godine i jesmo li iz njih izvukli makar kakve pouke. Što možemo reći sebi? Jesmo li sami sebi objasnili stvari? Toliko je narodnih mudrosti, izreka, poslovice da je neobično kako narod na koji se svi toliko pozivaju, i koji usput propisima traži da uz ime piše nacionalnu pripadnost na kandidacijskim listama, ne čuva ono što je njegovo, ono što je naše, a svi znamo da samo tako slobodni neovisni narodi ostaju slobodni. Andrić je ne tako davno bilježio: „Vukući galiju po suhu [kažu u Bosni za jalov posao, *op. a.*], zidajući po kalu kaldrme, i gradeć po vodam ćuprije“. Ako se sagradi tvrdi most po kojem će se po suhom prijeći preko bujica raznih nevolja, nema nikakvoga straha za budućnost ljudi i naroda u slavnoj Bosni i silnoj Hercegovini. Taj most veliko je narodno blago, taj zaboravljeni narodni vez jezika, znanja i obrazovanja. A ne da se pretvaramo da se ne razumijemo, da se ispravlja i prevodi, nego da se govori i piše slobodnim duhom. Da podsjetimo na ono što je davno rečeno: „Onaj tko misli izobrazbu narodnu podignuti taj mora duh naroda u jeziku štovati.“ I da pojasnimo ono što se odavno zna, da onaj tko se poziva na pravo osvajanja taj se poziva na pravo jačega, a tko se poziva na prava jačega na mač poziva. Zato je bitno mržnju usmjeravati na izazivanje nepravde i nasilja, neprijateljstvo prema povređivanju osnovnih ljudskih prava, a ljubav prema općem dobru i pravdi. Izlaz je u usmjeravanju u stvaranje umnih snaga i političke energije. Naime nije moguća Bosna i Hercegovina koja bi priznala bilo čiju hegemoniju. Poznato je da ni jedna nacija ne može postati sloboda a da pritom ugnjetava druge nacije. Zato narodi u Bosni i Hercegovini imaju zajednički interes, a da bi on zaživio, treba biti poduprijet od strane velike većine ljudi koji danas bez ikakve sumnje predstavljaju najveću političku stranku u Bosni i Hercegovini. Istinski interesi naroda u Bosni i Hercegovini jesu da u punoj ravnopravnosti bolje i uspješnije ostvaruju i štite svoje samoodređenje i time postižu svoj materijalni i duhovni napredak. U ovim osnovnim odrednicama kulturna uloga „Prosvjete“, „Matrice hrvatske“ i „Preporoda“ ima vrlo važnu ulogu u razdoblju koje slijedi.

Kad sam počela pisati ovaj tekst, u prikupljanju materijala sasvim neočekivano naišla sam u dnevnim novinama u sportskoj rubrici na jedan manji tekst koji se odnosio na „Bosnu koja odlazi u povijest“. Riječ je bila o košarkaškom klubu Bosna, koji je u tri navrata bio prvak bivše države i jednom prvak Europe. U Kupu prvaka u Grenobleu iz 1979. godine Bosna je savladala talijanski Emerson. Svi su znali tko je Bogdan Tanjević,

tko su Mirza Delibašić – Kindže, Varajić, Radovanović... Hadžića sam, kao tadašnja gimnazijalka, susretala na kiosku nakon utakmice u Grenoblu. Nažalost, sada ne znam nabrojiti sve igrače tadašnje Bosne iako smo u Sarajevu tada o njima svi sve znali. I bili silno ponosni. Danas pišem o postizbornoj BiH, pazeći da, koliko je to moguće, izbjegnem suhoparnu gramatičku odrednicu „bih“, odnosno aorist pomoćnog glagola „biti“ u prvom licu jednine. Samo još da spomenem, a kako se to prepričavalo početkom ovog posljednjeg rata na našim prostorima, Amerikanci su, čuvši za naziv države, pitali je li to neki vic.

Ako se pitamo od kakvog će brašna biti kruha, hljeba i somuna u postizbornoj Bosni i Hercegovini, onda odgovaramo kako je najvažnije imati kvasac čovječnosti – ljudskosti. Ako pitamo kako ostvariti kulturno-civilizacijski izazov mira i napretka, onda odgovaramo kako je najvažnije učiti narode istinskoj demokraciji. Ako još pitamo kojoj politici treba dati prednost u postizbornoj Bosni i Hercegovini, onda odgovaramo kako je to za ljude politika uvjerenja.

Poznato je svima kod nas, kako se u Bosni starinske stvari i novci, kamenje, pečati itd., nalaze i pohlepni inostrancima u malu cienu prodaju! Samo jedan premier napomenut ću: Na Kupresu bivši župnikom pk. fra Andria Sunarić, kupi za dva groša jedan perstenasti kamenčić, koj pokloni bivšem konzulu francuskom Davidu, a on ga za pola miliona franaka prodade. [Ivan Franjo Jukić (podvukao Ivo Andrić)]⁸

8 Andrić, Ivo, *Sveske*, Svjetlost, Sarajevo, 1986.

Literatura

Andrić, Ivo, *Sveske*, Svjetlost, Sarajevo, 1986.

Centralna izborna komisija BiH, „Utvrđeni rezultati Općih izbora 2014.“, 27. 10. 2014. godine, <http://www.izbori.ba/Utvrdjeni2014/Finalni/PredsjednistvoBiH/Default.aspx>

Izborni zakon BiH, http://ti-bih.org/wp-content/uploads/2011/04/izborni_zakon_bih.pdf

Opći izbori 2010. *Tematski bilten TB 11*, Statistika općih izbora, Sarajevo, ožujak 2011.

Tisak: *Agencije, Al Jazeera, Dnevni avaz, DW, NSPM, Oslobođenje, Politika*

Summary

This paper reviews the results of general elections held in Bosnia and Herzegovina on 12 October 2015. on three administrative levels: Republic of Bosnia and Herzegovina Federation of Bosnia and Herzegovina and Republic of Srpska. Outlined are annotations from Bosnia and Herzegovina and immediate neighbourhood, as well as new initiative from Foreign Ministry of German Federal Republic and UK, and report of High Representative for Bosnia and Herzegovina. It was suggested that solution lies within society itself and implementation of common interests of all nations living in Bosnia and Herzegovina.

Key words: elections, Bosnia and Herzegovina, Federation of Bosnia and Herzegovina, Republic of Srpska

